

Голові спеціалізованої вченої ради
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника ДФ 20.051.177,
д.політ. н., проф.
Нагорняку Михайлу Миколайовичу

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління, професора Пархоменко-Куцевіл Оксани Ігорівни на дисертаційну роботу Попова Олександра Павловича на тему: «Механізми цифрової взаємодії органів публічної влади в умовах розвитку електронного урядування», поданої до захисту у спеціалізовану вчену раду Карпатського національного університету імені Василя Стефаника на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами

Сучасні тенденції розвитку публічного управління демонструють поступовий перехід від традиційних адміністративних моделей до цифрових форматів взаємодії між органами влади. Цей процес зумовлений як глобальною цифровізацією суспільства, так і внутрішніми потребами держав у підвищенні ефективності та прозорості управлінських процесів. Розвиток електронного урядування дозволяє оптимізувати обмін інформацією між різними державними структурами, забезпечити інтегрованість систем прийняття рішень та зменшити витрати часу й ресурсів на адміністративні процедури.

Вивчення механізмів цифрової взаємодії стає ключовим для створення ефективних систем управління, що здатні реагувати на динамічні зміни в суспільстві та економіці. Електронні платформи сприяють підвищенню прозорості діяльності органів влади, зменшенню корупційних ризиків і забезпечують громадянам доступ до адміністративних послуг у режимі онлайн. Водночас інтеграція цифрових механізмів потребує наукового обґрунтування стандартів обміну даними, безпеки інформаційних потоків та правових аспектів взаємодії, що визначає значення дослідження як інструменту формування ефективної державної політики.

Системне вивчення механізмів цифрової взаємодії органів публічної влади є важливим елементом розвитку електронного урядування, оскільки воно сприяє підвищенню ефективності адміністративних процесів, інтеграції різних рівнів влади та зміцненню довіри громадян до державних інститутів.

За таких умов дисертаційна робота Попова Олександра Павловича є важливим кроком в науковому обґрунтуванні механізмів цифрової взаємодії органів публічної влади в умовах розвитку електронного урядування. Відтак, робота є актуальною та має вагоме наукове значення.

Дисертаційна робота виконана у межах науково-дослідної роботи, у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника за темою: «Теоретико-методологічні та прикладні засади розроблення і функціонування інноваційних механізмів публічного управління та адміністрування» (номер державної реєстрації 0120U100494). Внесок автора полягає в розробці пропозицій щодо пріоритетних напрямів удосконалення механізмів цифрової взаємодії органів публічної влади для ефективного розвитку електронного урядування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність

Автором розглянуто та використано ґрунтовні наукові дослідження з історії, теорії та методології державного управління й суспільствознавчих наук, що сприяло формуванню специфічного поля дослідження та виробленню системного підходу до аналізу предмету дослідження. Джерельну базу дослідження склали загальнодержавні законодавчі та нормативно-правові документи, зокрема: закони України, укази Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, міжнародні угоди, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених тощо.

Поставлена автором мета дисертаційної роботи – теоретико-методологічне обґрунтування механізмів цифрової взаємодії органів публічної влади та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення їх функціонування в умовах розвитку електронного урядування – логічно розкрита.

У першому розділі *«Теоретико-історичні засади дослідження проблем цифрової взаємодії органів публічної влади в умовах розвитку електронного урядування»* здійснено системний аналіз основних термінів і понять, таких як «електронне урядування», «цифрова взаємодія органів публічної влади» та «інформаційні системи». Встановлено, що поняття «електронне урядування» було вперше введене в 1993 році в Національному огляді ефективності США, а термін «електронний уряд» набув поширення у 1997 році. Показано, що

визначення цифрової взаємодії пов'язане із конкретними сферами публічного управління і не має узгодженого наукового тлумачення, що потребує подальших досліджень та законодавчого закріплення. Систематизовано підходи до розуміння «інформаційних систем» та «інтероперабельності», обґрунтовано їх роль як організованих сукупностей компонентів для збору, обробки, аналізу та розповсюдження даних, що забезпечують управлінські рішення. Проаналізовано історичний розвиток інформаційних систем, починаючи від комп'ютерів Другої світової війни, через впровадження персональних комп'ютерів і мейнфреймів 1960-1970-х років, до появи мережевих систем 1990-х та сучасних цифрових платформ XXI століття. Досліджено стан наукових розробок щодо цифрової взаємодії суб'єктів публічного управління, визначено дві основні концептуальні лінії – техніко-технологічну та соціо-гуманітарну, які взаємодоповнюють одна одну. Виділено ключові напрями сучасних досліджень: усунення деструктивних чинників у розвитку інтероперабельності, створення новітніх цифрових платформ із відкритою архітектурою, аналіз ефективності функціонування систем та моделювання їх перспектив. Підкреслено необхідність подальших наукових пошуків у сфері цифрової сумісності та вдосконалення інформаційних систем для підвищення ефективності публічного управління.

У другому розділі *«Особливості механізмів цифрової взаємодії та інтероперабельності інформаційних систем органів публічної влади в Україні та світі»* проведено комплексний аналіз нормативно-правових та організаційних механізмів цифрової взаємодії в Україні, а також досвід провідних країн щодо інтероперабельності інформаційних систем. Доведено, що цифрова взаємодія між органами влади та громадянами сприяє підвищенню прозорості, доступності та ефективності адміністративних послуг, стимулює інноваційний розвиток публічного управління та зміцнює довіру до державних інституцій. Встановлено, що успішна цифрова трансформація потребує розвинутої законодавчої бази. В Україні нормативні акти, такі як Закони «Про інформацію» та «Про електронні документи та електронний документообіг», створюють правові умови для інтеграції цифрових технологій у державне управління, проте відсутність узгодженості між окремими законами ускладнює реалізацію цифрових ініціатив. Аналіз міжнародних стандартів (ISO 15489:2001, MEK 82045-1:2001) засвідчує їх важливість для ефективного управління документами та процесами, проте впровадження в Україні потребує адаптації до місцевих умов, підвищення кваліфікації фахівців і залучення ресурсів для розвитку системи стандартизації. Досліджено безпекові аспекти цифрової взаємодії, серед яких визначено відсутність єдиної стратегії кібербезпеки, роздробленість відповідальності, обмежене фінансування та дефіцит кваліфікованих кадрів, що створює загрози для захисту інформаційних систем. Показано, що електронне урядування є

важливим механізмом цифрової трансформації, що спрощує доступ громадян до державних послуг у режимі реального часу, проте ефективність його використання залежить від розвитку інфраструктури, якості послуг та рівня впровадження сучасних технологій. Звернуто увагу, що цифрова взаємодія органів публічної влади в Україні є незворотним процесом, який відкриває нові можливості для підвищення ефективності, прозорості та інтеграції управлінських процесів, водночас потребує системного вирішення нормативно-правових, організаційних і безпекових проблем.

У третьому розділі *«Шляхи удосконалення механізмів цифрової взаємодії органів публічної влади в умовах розвитку електронного урядування»* обґрунтовано напрями вдосконалення цифрової взаємодії на основі інтеоперабельності інформаційних систем. Проаналізовано технічні, семантичні, організаційні, юридичні та політичні компоненти цифрової взаємодії, враховуючи міжнародний досвід та національні практики, зокрема платформу «Трембіта» та чинне законодавство. Розроблено типологію інформаційних потоків (вертикальні, горизонтальні, внутрішньоорганізаційні, транскордонні, громадські), що дозволяє оптимізувати архітектуру цифрової взаємодії та визначити ключові точки для підвищення її ефективності. Показано, що впровадження інтеоперабельності інформаційних систем сприяє реінжинірингу управлінських процесів за моделями AS-IS/TO-BE, із застосуванням SMART-систем, Big Data-аналітики та штучного інтелекту. Розглянуто європейські стандарти та обґрунтовано необхідність інтеграції технічних рішень із чітко визначеною інституційною архітектурою, що включає координацію повноважень між центральними органами влади, органами місцевого самоврядування, профільними агенціями та спеціалізованими підрозділами. Розроблено архітектурну модель цифрової взаємодії, яка інтегрує технічні, організаційні, нормативні та кадрові компоненти, забезпечує уніфікований обмін даними та відповідає вимогам Європейської рамки інтеоперабельності. Методологічно обґрунтовано матрицю моніторингу механізмів цифрової взаємодії на основі порівняльного аналізу міжнародних підходів, що включає індикатори нормативної, організаційної, технологічної та кадрової спроможності та дозволяє формувати цільові програми підвищення ефективності цифрової взаємодії. Сформульовано практичні рекомендації для національного, організаційного та технологічного рівнів, зокрема: наділення Мінцифри координаційними повноваженнями, розвиток цифрового аудиту та посад CDTO, впровадження хмарної інфраструктури, аналітичних інструментів та етичних рамок для штучного інтелекту. Особливу увагу приділено органам місцевого самоврядування як користувачам міжвідомчої цифрової взаємодії та забезпеченню рівного доступу до хмарних платформ і аналітики. Визначено

етапність реалізації заходів (коротко- та довгострокові) та очікувані ефекти: підвищення довіри громадян, покращення якості та швидкості надання послуг, економія ресурсів, посилення аналітичної спроможності управління та зменшення цифрової нерівності.

Обґрунтованість одержаних результатів забезпечується шляхом комплексного використання в дисертаційній роботі загальнонаукових і спеціальних методів. Обрані методи відповідають сутності об'єкта дослідження. Об'єкт (система публічного управління в умовах електронного урядування) і предмет (механізми цифрової взаємодії органів публічної влади в умовах розвитку електронного урядування) дослідження відповідають заявленій темі. Поставлені дисертантом завдання розкривають мету дослідження. Структура дисертації логічна, матеріали розділів викладено відповідно до мети і поставлених завдань.

Викладене вище свідчить про достатній рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження. Висновки в цілому відповідають поставленим завданням, відповідно відтворюються в оприлюдненому тексті дисертації.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях

Достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих висновків зумовлені використанням чітко вибудованої методологічної основи дослідження, що поєднує загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Реалізація поставленої мети та виконання визначених завдань стали можливими завдяки застосуванню комплексу загальнологічних дослідницьких підходів.

Методологічну основу дисертаційного дослідження становить поєднання загальнонаукових та спеціально-наукових методів, що забезпечило комплексний, системний та об'єктивний аналіз механізмів цифрової взаємодії органів публічної влади в умовах розвитку електронного урядування. Використання зазначених методів дозволило сформулювати науково обґрунтовані висновки, рекомендації та пропозиції, які визначають наукову новизну дослідження. Зокрема, індуктивний і дедуктивний підходи застосовувалися для виявлення та аналізу наукових розробок, дослідження ключових понять – «органи публічної влади», «механізми цифрової взаємодії органів публічної влади», «електронне урядування» – та з'ясування їх взаємозв'язку із суміжними категоріями; історичний метод дав змогу простежити генезу розвитку цифрової сумісності та взаємодії інформаційних систем органів публічної влади; метод компаративного аналізу забезпечив порівняння характеристик цифрової взаємодії та

інтероперабельності інформаційних систем в Україні та провідних країнах світу; проблемно-науковий та прогностичний підходи дозволили обґрунтувати перспективні напрями удосконалення механізмів цифрової взаємодії; метод моделювання застосовано для вироблення пропозицій щодо вдосконалення механізмів цифрової взаємодії та розробки вітчизняної оціночної методики; методи формалізації та узагальнення використано для систематизації матеріалів та формування висновків і рекомендацій за підсумками дослідження.

Сформульовані результати дослідження створюють підґрунтя для впровадження інноваційного підходу до функціонування механізмів цифрової взаємодії органів публічної влади, зокрема шляхом розробки практико-орієнтованих пропозицій і визначення пріоритетних напрямів їх удосконалення в умовах розвитку електронного урядування. Отримані результати можуть бути безпосередньо інтегровані у науково-практичні розробки центральних та місцевих органів влади, сприяючи підвищенню ефективності міжвідомчої координації, сумісності інформаційних систем, кіберстійкості державних сервісів та формуванню прозорого, підзвітного й інклюзивного електронного урядування в Україні.

Погоджуючись із сформульованими в дисертації конкретними положеннями, які визначають наукову новизну отриманих результатів, особливо хочу відзначити окремі з них, що є найбільш важливими.

У роботі вперше: розроблено архітектурну модель механізмів цифрової взаємодії органів публічної влади, яка базується на принципах інтероперабельності інформаційних систем і містить такі компоненти: цільово-функціональний механізм (організаційна архітектура), що визначає управлінські функції органів влади, типові адміністративні процеси (реєстрація, надання послуг, видача дозволів), а також стратегічні орієнтири цифрової трансформації, зокрема прозорість і підзвітність; інформаційно-комунікативний механізм (інформаційна архітектура), який регламентує стандартизацію та обіг даних між органами влади, забезпечуючи сумісність на основі стандартів і платформ типу «Трембіта» та національного порталу відкритих даних; сервісно-інтеграційний механізм (прикладна архітектура), що реалізує управлінські функції через цифрові сервіси, відкриті API, реєстрові шлюзи і системи електронного документообігу; інфраструктурно-технологічний механізм (технічна архітектура), який забезпечує технічні умови сумісності, безпеки й безперервності роботи інформаційних систем, включно з серверними платформами, хмарною/туманною інфраструктурою і засобами кіберзахисту; кадрово-ресурсний механізм (архітектура людського потенціалу), що охоплює систему кадрової підготовки, розвитку цифрових компетенцій та формування відповідної культури у органах публічної влади. Модель інтегрує п'ять типів

інтероперабельності: технічну, семантичну, організаційну, юридичну і політичну, сприяючи формуванню цілісного, масштабованого і безпечного інформаційного простору для ефективної цифрової взаємодії органів публічної влади на різних рівнях управління та формуючи системний фундамент для сталого розвитку електронного урядування в Україні.

До методологічних здобутків автора слід віднести: обґрунтування застосування комплексної оцінювальної методики у вигляді матриці моніторингу функціонування механізмів цифрової взаємодії органів публічної влади, яка інтегрує контрольні, оцінні та організаційно-технічні інструменти, забезпечуючи системне вимірювання технічних (кількість інтегрованих систем, частота збоїв, наявність API); семантичних (відповідність даних міжнародним стандартам); організаційних (рівень цифрових компетенцій персоналу, наявність політик цифрового управління); правових (ступінь імплементації директив ЄС, внутрішні регламенти цифрової взаємодії); кадрово-ресурсних (навчання та підготовка працівників), кібербезпечових (сертифікація відповідності ISO/IEC 27001, частота інцидентів); соціальних (рівень задоволеності користувачів, доступність сервісів для вразливих груп) та ефективнісних (середній час обробки запитів, кількість наданих електронних послуг) параметрів; поєднуючи різнотипні шкали вимірювання (кількісні, бінарні, якісні, агреговані індекси) і мультиджерельну систему збору даних (державні реєстри, системні логи, внутрішні звіти, нормативні акти, аналітика фронт-офісів, опитування користувачів), що дозволяє отримувати репрезентативні та валідні оцінки, одночасно враховувати об'єктивні технічні метрики, суб'єктивні якісні оцінки; інтегрувати результати SWOT-аналізу для виявлення внутрішніх можливостей та зовнішніх ризиків, тим самим формуючи цілісну основу для evidence-based policy (політики, заснованої на доказах) у сфері електронного урядування, спрямовану на стратегічне планування, підвищення цифрової зрілості органів публічної влади та забезпечення прозорості, підзвітності й стійкості цифрових трансформацій.

Крім того, у роботі удосконалено структурно-функціональний підхід до аналізу інформаційних систем (ІС) у публічному управлінні, який враховує: технологічну складову ІС – поєднання апаратного, програмного, телекомунікаційного забезпечення, баз даних, аналітичних модулів, а також систем управління знаннями; типологію ІС за функціональним призначенням: системи обробки транзакцій (TPS), інформаційні системи управління (MIS), системи підтримки прийняття рішень (DSS), інформаційні системи для керівників (ESS); соціальну та комунікативну функцію – здатність ІС забезпечувати двосторонню взаємодію між державою і громадянами, сприяти прозорості, підзвітності, зворотному зв'язку, що є основою цифрової довіри у

взаємодії «влада – громадянське суспільство»; визначено періодизацію історичних етапів розвитку інформаційних систем XXI століття у контексті переходу від інформаційного до цифрового суспільства, що охоплює такі ключові фази: розширення базового доступу до інтернету та комп'ютерів (1998-2000); поширення інформаційно-комунікативних технологій та створення національних урядових порталів (2000-2005); розбудову інфраструктури широкопasmового зв'язку (2010-2015); впровадження концепції «Уряд як платформа» і політики відкритих даних (2015-2020); стрімкий розвиток цифрових сервісів у період пандемії COVID-19 та після неї (2020-2025); прийняття національних планів цифрового розвитку та акцент на технологіях Індустрії 4.0 і цифрових навичках суспільства (2025-2030).

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 4 статтях у наукових фахових виданнях з публічного управління, 1 – у міжнародному виданні, 7 тезах доповідей у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Основні теоретичні положення дисертаційного дослідження та запропоновані висновки можуть бути використані: у практичній діяльності органів публічної влади (зокрема – у практичній діяльності органів публічної влади (центральної влади, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування) для впровадження механізмів інтегрованості та цифрової взаємодії; у подальших наукових дослідженнях, спрямованих на розробку сучасних концепцій цифрової трансформації публічного управління; у навчальному процесі при підготовці навчальних програм, підручників і методичних матеріалів зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Матеріали та результати дисертаційного дослідження впроваджено в роботі: Дмитрівської громади Ніжинського району Чернігівської області при підготовці Плану заходів Дмитрівської селищної ради на 2025-2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. Зокрема, пропозиції щодо цифрової рівності та інклюзії були враховані при формуванні заходів щодо забезпечення доступності та адаптації електронних послуг громади (веб-сайту, електронних реєстрів) до міжнародних вимог стандартів безбар'єрності (WCAG 2.1 - Настанови із забезпечення доступності веб-контенту, версія 2.1.), що дозволяє забезпечити рівний доступ до інформації і сервісів для всіх мешканців, включаючи

маломобільні групи населення та осіб з порушеннями зору (довідка № 03/17 від 22.09.2025 р.); Городоцької міської територіальної громади Хмельницького району Хмельницької області, зокрема, практичні пропозиції щодо посилення цифрової компетентності посадових осіб місцевого самоврядування (зокрема тих, хто працює із соціально вразливими сім'ями) були враховані у плануванні тренінгів для підвищення їхніх цифрових навичок та вміння працювати з інтегрованими інформаційними системами для обміну даними, а також використані при розробці внутрішнього Регламенту роботи з державними реєстрами при наданні адміністративних послуг (довідка № 38 від 10.10.2025 р.); Хмельницької обласної ради при підготовці Стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2021-2027 роки (оновлена редакція, затверджена рішенням обласної ради №13-26/2025 від 18 червня 2025 року). Зокрема, пропозиції щодо запровадження програм розвитку цифрового лідерства та підвищення кваліфікації публічних службовців були враховані при формуванні завдань Стратегії щодо посилення інституційної стійкості та кадрової спроможності обласних та місцевих органів влади; пропозиції щодо запровадження механізмів проактивного врядування, орієнтованого на життєві події громадян, враховано при обґрунтуванні необхідності підвищення аналітичної спроможності обласної ради для прийняття управлінських рішень на основі оперативних цифрових даних. (довідка №2080/01-11 від 18.12.2025 р.).

Проведене дослідження засвідчує практичну цінність розроблених теоретичних положень та висновків для вдосконалення механізмів цифрової взаємодії та інтероперабельності інформаційних систем у роботі центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Запропоновані наукові положення сприяють підвищенню цифрової компетентності публічних службовців, гармонізації організаційних та нормативно-правових механізмів з європейськими стандартами, а також оптимізації адміністративних процесів з урахуванням потреб громадян.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Дисертація та наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, не містять порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи отримані Поповим Олександром Павловичем результати виконаного ним дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, водночас слід вказати на такі пропозиції дискусійного характеру:

1. У параграфі 2.1 «Нормативно-правовий та організаційний механізми цифрової взаємодії органів публічної влади України в умовах розвитку електронного урядування» автором здійснено змістовний аналіз чинної нормативно-правової бази та інституційних засад цифрової взаємодії, що дозволило окреслити основні організаційні механізми функціонування електронного урядування. Водночас наукова глибина дослідження дещо обмежується недостатнім рівнем теоретичної концептуалізації категорії інтеперабельності. У роботі вона переважно трактується у вузькому прикладному вимірі як технічна сумісність інформаційних систем, що не повною мірою відповідає сучасним підходам у теорії публічного управління та цифрового врядування. Зокрема, поза належною увагою залишаються такі важливі складові інтеперабельності, як семантична (узгодженість значень та форматів даних), організаційна (узгодженість процедур та управлінських процесів) та правова (відповідність нормативно-правовим вимогам і стандартам обміну інформацією). Відсутність належного системного розмежування та узгодженої інтеграції цих рівнів у межах єдиної аналітичної моделі певною мірою ускладнює формування цілісної методологічної основи дослідження, знижує рівень теоретичних узагальнень і дещо обмежує можливості подальшого розвитку наукових положень у сфері цифрової взаємодії органів публічної влади..

2. Параграф 2.2 «Характеристика механізмів цифрової взаємодії та інтеперабельності інформаційних систем органів публічної влади у провідних країнах світу» відзначається ґрунтовністю компаративного аналізу та широким охопленням зарубіжного досвіду, що дозволяє ідентифікувати ключові тенденції та ефективні моделі розвитку електронного урядування. Разом із тим, представлення міжнародних практик має переважно описовий характер і не супроводжується достатнім рівнем їх критичного осмислення з позицій можливості імплементації в українських реаліях. Зокрема, недостатньо враховано специфіку інституційного середовища України, включаючи особливості адміністративної системи, рівень цифрової зрілості органів публічної влади, стан нормативно-правового забезпечення, а також наявні ресурсні обмеження (фінансові, кадрові, технологічні). Відсутність глибокого аналізу бар'єрів та ризиків запозичення зарубіжного досвіду, а також недостатня увага до механізмів його адаптації (інституційної імплементації, правової гармонізації, поетапного впровадження) дещо знижують прикладну цінність дослідження.

3. У параграфі 2.3. «Безпекові виклики та можливості цифрової взаємодії органів публічної влади в Україні» розглянуто важливі аспекти забезпечення кібербезпеки та запропоновано інструменти моніторингу кіберзагроз, зокрема індикативну панель оцінювання стану інформаційної безпеки. Водночас дослідження описує переважно якісні характеристики, що обмежує можливості об'єктивної оцінки ефективності запропонованих механізмів. Відсутність кількісних показників, критеріїв вимірювання результативності та методики їх практичного застосування ускладнює верифікацію отриманих результатів і порівняння їх із існуючими підходами. З огляду на це, доцільним є розширення аналітичної складової шляхом використання кількісних методів оцінювання, що підвищило б рівень наукової обґрунтованості та практичної значущості запропонованих рішень.

4. У параграфі 3.1. «Запровадження інтеперабельності інформаційних систем органів публічної влади як чинник удосконалення механізмів цифрової взаємодії» ґрунтовно розкрито сутність інтеперабельності як багатовимірного явища та визначено її роль у забезпеченні цифрової взаємодії органів публічної влади, зокрема з опорою на положення Європейської рамки інтеперабельності. Водночас виклад матеріалу має переважно концептуально-описовий характер і недостатньо підкріплений емпіричними даними або конкретними показниками ефективності впровадження інтеперабельності в Україні (наприклад, динамікою використання платформи, рівнем інтеграції реєстрів, скороченням адміністративних процедур тощо). Відсутність кількісної верифікації ускладнює оцінювання реального впливу запропонованих підходів на підвищення ефективності цифрової взаємодії та знижує рівень доказовості наукових положень.

5. У параграфі 3.2. «Матриця моніторингу функціонування механізмів цифрової взаємодії органів публічної влади як оціночна методика у досліджуваній сфері» автор обґрунтовує доцільність використання матриці моніторингу як комплексного інструменту оцінювання механізмів цифрової взаємодії, підкреслюючи необхідність інтеграції технологічних, організаційних, правових і соціальних аспектів. Разом з тим, запропонована методика має певну методологічну незавершеність, оскільки недостатньо деталізовано процедури практичного застосування матриці, зокрема алгоритми збору даних, джерела інформації, періодичність оцінювання та механізми інтерпретації результатів для прийняття управлінських рішень. Крім того, відсутня апробація матриці на конкретних кейсах, що обмежує можливість оцінити її прикладну цінність і репрезентативність отриманих результатів.

6. Незважаючи на те, що у параграфі 3.3 «Пропозиції та рекомендації щодо пріоритетних напрямів удосконалення механізмів цифрової взаємодії органів

публічної влади для ефективного розвитку електронного урядування» сформульовано низку важливих практико-орієнтованих рекомендацій щодо удосконалення механізмів цифрової взаємодії, сам характер їх подання має переважно декларативний і узагальнений характер. Зокрема, у тексті підкреслюється необхідність формування «стратегічних і тактичних кроків» для підвищення ефективності цифрової взаємодії, однак такі кроки не конкретизовано у вигляді чітко структурованої системи заходів із визначенням послідовності їх реалізації. Методологічна обмеженість полягає також у відсутності деталізації механізмів імплементації запропонованих рекомендацій. Не визначено інституційних суб'єктів, відповідальних за їх впровадження, не окреслено необхідних ресурсів (фінансових, кадрових, технологічних), а також не запропоновано інструментарію контролю та оцінювання результативності. Це є суттєвим недоліком, оскільки в сучасних дослідженнях з публічного управління практична цінність рекомендацій безпосередньо залежить від рівня їх операціоналізації. Крім того, підрозділ недостатньо інтегрований із попередніми аналітичними результатами дослідження. Хоча автор зазначає наявність системних проблем у сфері цифрової взаємодії (зокрема відсутність інституційно-координованої системи), запропоновані рекомендації не завжди мають чітку причинно-наслідкову прив'язку до виявлених недоліків, що знижує їх аналітичну узгодженість.

7. Структурна побудова розділів потребує вдосконалення, оскільки відсутній виокремлений підсумковий підрозділ «Висновки до першого розділу», «Висновки до другого розділу», «Висновки до третього розділу». Це ускладнює логічне завершення викладеного матеріалу, систематизацію отриманих результатів та виокремлення ключових наукових положень, сформульованих у межах розділів. Наявність узагальнюючих висновків є важливою складовою наукового дослідження, оскільки дозволяє забезпечити цілісність сприйняття матеріалу, підвищити його структурованість і чіткість, а також підкреслити внесок автора у розвиток відповідної наукової проблематики.

Разом з тим, висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний характер і не знижують загалом високого теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційне дослідження Попова Олександра Павловича на тему: «Механізми цифрової взаємодії органів публічної влади в умовах розвитку електронного урядування» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, містить положення наукової новизни, має

теоретичне та практичне значення та відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Дисертаційна робота Попова Олександра Павловича на тему: «Механізми цифрової взаємодії органів публічної влади в умовах розвитку електронного урядування» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759), а її автор – Попов Олександр Павлович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри публічного управління
та адміністрування Університету
Григорія Сковороди в Переяславі

О. І. Пархоменко-Куцевіл